

В. А. Міненко,

к. держ. упр., доцент, доцент каф. управління персоналом і економіки праці, Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ І ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Уточнено зміст методичного забезпечення удосконалення механізмів державного регулювання ринку праці й зайнятості населення. Визначено пріоритетні напрями його розвитку в умовах адаптації України до світового економічного простору.

Maintenance of the methodical providing of improvement of machineries of the state adjusting of labour-market and employment of population is specified. Priority directions of his development are definite in the conditions of adaptation of Ukraine to outer economic space.

Ключові слова: механізми державного регулювання ринку праці й зайнятості населення, концепція глобальної зайнятості, прогноз відтворення трудових ресурсів.

Key words: machineries of the state adjusting of labour-market and employment of population, conception of global employment, prognosis of recreation of labour resources.

ВСТУП

Інтеграція країни до світового економічного простору супроводжується структурними змінами в економіці, трансформацією системи використання робочої сили як найважливішого ресурсу суспільства, висуває нові вимоги до формування людського капіталу, подальшого розвитку і удосконалення існуючих механізмів державного регулювання ринку праці й зайнятості, забезпечення соціальних гарантій мало захищених верств населення.

Згідно з сучасною економічною теорією, регулювання економічних і соціальних процесів здійснюється на основі використання правових, економічних, організаційних методів. Методичне забезпечення удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості потребує врахування реальних зрушень в економічній і соціальній сферах, вимог і проблем, пов'язаних з глобалізаційними процесами і світовою фінансовою кризою.

Особливості, проблеми функціонування ринку праці і сфери зайнятості населення, відповідність діючих механізмів їх регулювання на загальнодержавному і регіональних рівнях умовам інтеграції України у світовий економічний простір знаходяться в центрі уваги провідних вітчизняних вчених в галузі державного управління та економіки Д. Богині, В. Васильченко,

О. Грішнєвої, Т. Заяць, С. Злупко, А. Колота, Г. Купалової, Е. Лібанової, В. Петюха, В. Онікієнка, А. Шевченко та ін.

Удосконалення механізмів регулювання зайнятості і забезпечення соціальних гарантій мало захищених верств населення повинно базуватися на взаємодії ринкових механізмів і державних механізмів регулювання цих процесів. За допомогою ринкових механізмів (механізмів саморегулювання) стихійно через конкуренцію впроваджуються ринкові методи регулювання зайнятості, у зв'язку з чим саморегулювання ринку праці й зайнятості дозволяє державі ефективно впливати через інституційні механізми (економічні, правові, організаційні) на ринок праці.

Метою даної статті є визначення змісту методичного забезпечення удосконалення механізмів державного регулювання ринку праці й зайнятості населення та напрямів його розвитку в умовах адаптації України до світового економічного простору.

РЕЗУЛЬТАТИ

Форми і методи державного регулювання ринку праці й зайнятості, як свідчать дослідження, органічно пов'язані між собою як організаційно, так і з точки зору запровадження конкретних заходів на відповідній інформаційній базі, аналізі, прогнозах, уза-

гальненнях, формулюванні висновків і прийнятті рішень відносно внесення змін до чинних законів або розробки нових законопроектів, постанов Кабінету Міністрів України тощо з питань удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості, які відповідали б сучасним вимогам відкритого економічного простору.

На думку В.С. Васильченка, виконання об'єктивних економічних законів забезпечує функціонування економічного механізму державного регулювання зайнятості. Цей метод може виражатися у прямих і непрямих формах впливу. До прямих — належать безповоротне фінансування галузей, територій, підприємств; прямі субсидії, дотації, допомоги, доплати зі спеціальних фондів, податкові пільги. До непрямих форм відносяться важелі кредитно-грошової, амортизаційної, валютної, зовнішньоекономічної політики. Виходячи з економічних інтересів та стимулів, держава впливає на поведінку суб'єктів соціально-трудових відносин, змінюючи у потрібному напрямі попит і пропозицію робочої сили [2, с. 43—44].

Удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості, їх методичне забезпечення доцільно розглядати у двох аспектах: на загальнодержавному і на регіональному рівнях.

Інтеграція України до світового економічного простору зумовлює необхідність досягнення відповідних пропорцій і співвідношень на ринку праці, характерних для розвинених країн. Задача полягає в тому, щоб на основі правових, економічних, організаційних методів державного регулювання у напрямі створення умов для розвитку національної експортно-орієнтованої економіки, максимально можливої зайнятості населення, формування конкурентоспроможної робочої сили, підвищення продуктивності праці забезпечити стає економічне зростання і добробуту населення.

Удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості потребує врахування політичних, економічних і організаційних передумов і проблем, які склалися в економіці і на ринку праці в умовах світової глобалізаційних процесів. Проведені дослідження дали змогу узагальнити і визначити основні задачі і проблеми удосконалення механізмів регулювання ринку праці і зайнятості, правові, економічні, організаційні і соціальні, вирішення яких буде сприяти наближенню процесів й сфері ринку праці країни до рівня розвинутих країн (рис. 1).

Виходячи з цього, сформульовані загальні напрями методичного забезпечення регулювання ринку праці й зайнятості населення, визначено їх вплив на зайнятість населення, на основі удосконалення механізмів регулювання ринку праці, створення умов для формування конкурентоспроможного людського капіталу, посилення дії ринкових механізмів у співвідношенні показників сфери виробництва і праці, її оплати, вдосконалення інституційного трудового середовища, організаційного забезпечення тощо.

Важливими напрямками удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості є врахування методологічних принципів узгодження ме-

ханізмів саморегулювання і механізмів державного регулювання ринку праці й зайнятості на основі запропонованих в роботі диференційованого підходу до складових державного регулювання (змінної і постійної складових) та моделі визначення взаємодії механізмів саморегулювання і механізмів державного регулювання ринку праці.

Врахування цих методологічних принципів створює теоретичну основу для конкретизації регулюючих дій держави при запровадженні відповідних механізмів регулювання у сфері ринку праці й зайнятості, підвищенні якості трудового життя. Методичне забезпечення регулювання ринку праці потребує створення державою відповідних умов для формування людського капіталу на усіх його стадіях (відтворення, становлення, розвитку, виходу з ринку праці), що дозволить, по-перше, диференціювати методи і механізми впливу держави на різних стадіях формування людського капіталу; по-друге, систематизувати дії держави і визначити напрями першочергового впливу на кожній стадії його формування (в сучасних умовах найбільший вплив здійснюється державою у напрямі освіти і зайнятості); по-третє, виявити проблеми, вирішення яких буде сприяти формуванню конкурентоспроможної сили на рівні вимог глобалізаційної економіки та конкретизувати задачі державного регулювання на короткостроковий і довгостроковий періоди. Такий підхід до формування і розвитку людського капіталу має сприяти задоволенню потреб високотехнологічних галузей і підприємств у конкурентоспроможній робочій силі, підвищенню попиту на інноваційні робочі місця та покращенню якості життя населення.

Впровадження концепції глобальної зайнятості, яка, на відміну від існуючої, орієнтується переважно на активну політику регулювання зайнятості населення порівняно з пасивною, що передбачає в основному допомогу по безробіттю, буде сприяти попередженню безробіття, створенню умов для залучення до трудової діяльності тимчасово безробітного економічно-активного населення шляхом організації нових робочих місць, стимулювання самозайнятості, започаткування безробітними власного бізнесу, залучення їх до громадських робіт, професійної підготовки тощо та надання матеріальної допомоги малозахищеним верствам населення.

Методичне забезпечення регулювання ринку праці на основі впровадження концепції глобальної зайнятості, покликане підвищувати рівень зайнятості населення, скоротити масове безробіття, розширити для економічно активного населення можливості самореалізації, збільшити обсяги виробництва, послуг і, як результат — покращити добробут населення.

В умовах ринкових відносин рівень зайнятості тісно пов'язується і взаємодіє з основними макроекономічними показниками: так, при збільшенні зайнятості робочої сили, продуктивності праці, зростають обсяги ВВП; у свою чергу, зростання обсягів ВВП дає можливість підвищити заробітну плату, а зростання заробітної плати — це по-

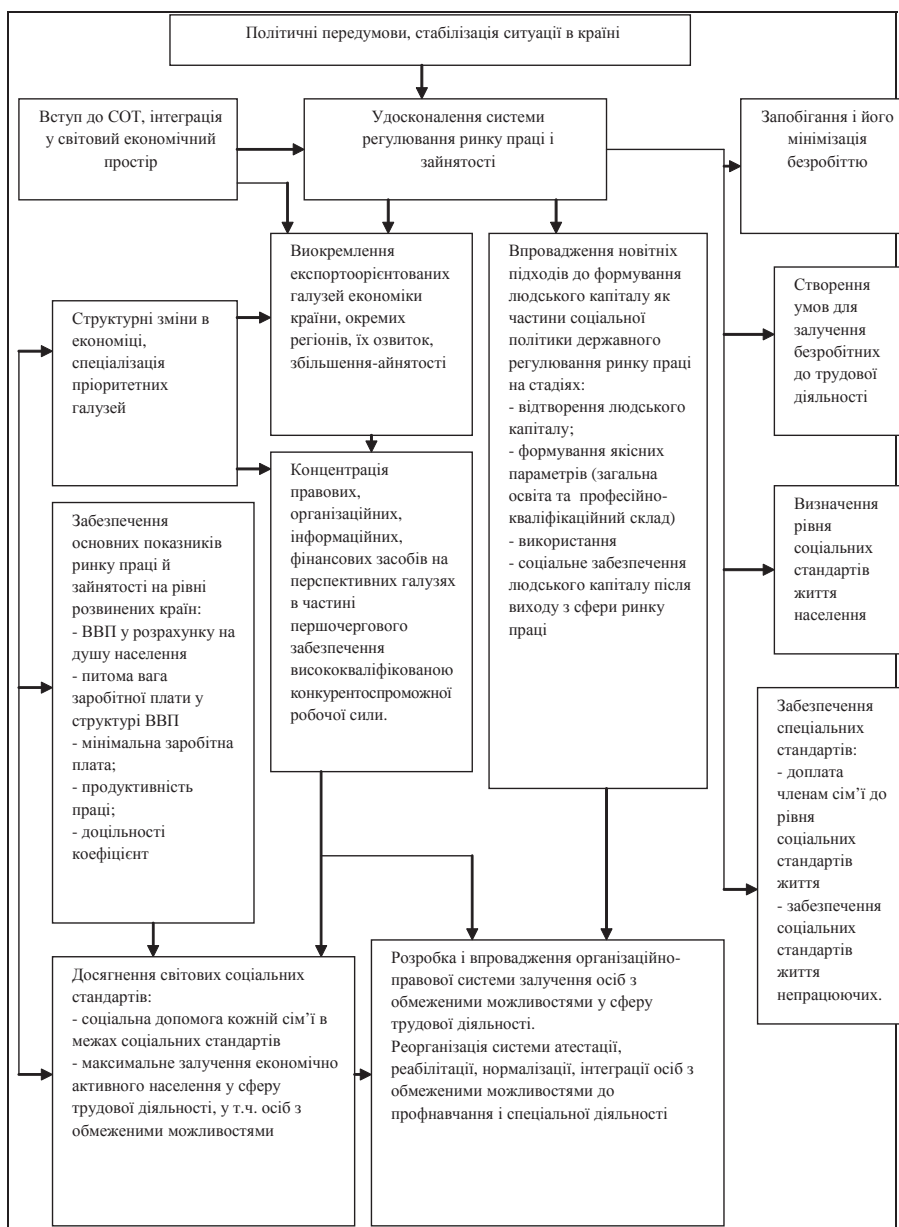

Рис. 1. Основні задачі удосконалення механізмів державного регулювання ринку праці і зайнятості

кращення добробуту, який сприяє зростанню інтенсивності праці, її продуктивності. В розвинених країнах ці показники мають сталі співвідношення.

У монографії Васильченка В.С. зазначається, що головною передумовою зростання заробітної плати є підвищення продуктивності праці. У розвинених країнах зростання оплати праці — це додатковий дохід за рахунок вищої продуктивності праці. Ефективне збільшення заробітної плати спостерігатиметься тоді, коли на 1% її приросту буде не менше 1% приросту виробництва продукції [2, с.49].

В Україні, починаючи з 1990 р., має місце працевлаштування в умовах, коли заробітна плата значно випереджає темпи підвищення продуктивності праці й ВВП. Згідно з даними і механізмами Міжнародної організації праці за період з 1995 р. по 2007 р. в цілому у світі при зростанні ВВП у розрахунку

на душу населення на 1% середня заробітна плата збільшилась лише на 0,75%. В Україні темпи зростання реальної заробітної плати стабільно випереджають темпи зростання ВВП та зайнятості. Так, за 2000—2007 рр. середньорічні темпи приросту реальної заробітної плати склали 19,2%, а ВВП — 7,2%. Навіть у кризовий 2008 р. темпи приросту реальної заробітної плати склали 6,3%, ВВП — 2,1%, тобто ці співвідношення в країні відповідають вимогам об'єктивним економічним законам. Ринкові механізми регулювання макроекономічних показників і показників ринку праці можна використовувати на основі реалізації правових і економічно заохочувальних методів, що дасть змогу державним органам управління і своєчасно впливати на стан зайнятості, не допускаючи деформації ринку праці [3].

Методичне забезпечення регулювання зайнятості й безробіття охоплює

процеси найму і звільнення робочої сили. Характерною особливістю в сучасних умовах у країні є звільнення працівників за власним бажанням і висока мобільність обігу робочої сили. Так, коефіцієнт обігу до середньооблікової кількості штатних працівників залишається майже однаковим і складає відповідно 22,0% і 22,4%, що значно випереджає аналогічні показники країн Центральної та Східної Європи і призводить не тільки до економічних втрат, а й втрат професіоналізму працівників, негативно відображається на їх соціальному і психологічному стані.

Державне втручання в регулювання цих процесів має спрямовуватися на створення відповідних умов для праці, її оплати, стимулювання роботодавців до введення нових інноваційних робочих місць у кооперації з перспективними експортно-орієнтованими підприємствами (з високим рівнем оплати) та сприяння підготовці конкурентоспроможної робочої сили на рівні сучасних вимог.

Одним із напрямів вирішення проблем удосконалення механізмів методологічного забезпечення регулювання ринку праці й зайнятості є організація і розвиток малого підприємництва у сфері виробництва, перш за все, кооперація з перспективними експортно-орієнтованими і високотехнологічними галузями (підприємствами) з відповідною системою підготовки конкурентоспроможних кадрів — робітників, спеціалістів, менеджерів.

За умов світової фінансової кризи, дестабілізації економіки, обмеження фінансових ресурсів саме суб'єкти малого бізнесу, які не потребують значних стартових інвестицій, мають швидкий оборот ресурсів, спроможні за певної державної підтримки найшвидше, економічно доцільно сприяти розвитку перспективних галузей, стимулюванню конкуренції, збільшенню зайнятості населення. Швидкий розвиток малого підприємництва (за розрахунками за рік на 6—8%) у найближчі роки дасть можливість збільшити в країні зайнятість в цьому секторі економіки на 25—30%, а виробництво продукції — 25% у структурі ВВП.

Регулювання ринку праці значною мірою забезпечується діючим в країні інституційним механізмом. У процесі дослідження виявлена недосконалість інституційного забезпечення функціонування ринку праці в Україні, що визначається несформованістю його інституційної структури, надмірною зарегульованістю трудових відносин, яка з точки зору державної політики обмежує вплив держави на трудову сферу в умовах ринкових відносин та сучасних глобалізаційних процесів, стримує своєчасне регулювання ринку праці й зайнятості. Посилення інституційного забезпечення в соціально-трудовій сфері у напрямі удосконалення системи оплати праці, вирівнювання доходів, усунення застарілих норм трудового законодавства, недосконалості механізму формування заробітної плати та механізму забезпечення гарантій працевлаштування осіб з обмеженими можливостями є невід'ємною і необхідною умовою ефективною методичної підтримки державного регулювання ринку праці і зайнятості.

Методичне забезпечення регулю-

вання ринку праці визначається рівнем економічного розвитку регіону і змістом регіональної політики зайнятості в кожному з регіонів країни, специфічною спрямованістю розвитку продуктивних сил, спеціалізацією виробництва, інтеграцією у внутрішнє і зовнішнє середовище, особливостями відтворення і формування трудових ресурсів, структурою зайнятості населення, професійно-кваліфікаційним складом робочої сили, зайнятістю населення, що потребує комплексної регіональної оцінки стану соціально-економічного розвитку і стану ринку праці. Позитивний вплив на методичне забезпечення регулювання ринку праці й зайнятості населення можна вимірювати за допомогою показника інтегральної оцінки стану соціально-економічного розвитку і стану ринку праці в конкретному регіоні. Застосування цього показника у державному регулюванні ринку праці, який враховує як позитивні, так і негативні фактори його розвитку, дозволить не тільки виявити проблеми ринку праці й зайнятості, але й обґрунтувати необхідні регулюючі дії.

Серед задач удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості, його методичного забезпечення значне місце займають проблеми створення умов для залучення до трудової діяльності осіб з обмеженими можливостями. Як свідчать дослідження, ця проблема в Україні вирішується в основному з точки зору встановлення інвалідності та надання інвалідам з різними вадами матеріальної допомоги у вигляді пенсій по інвалідності. Порівняно із розвиненими країнами тільки незначна частина цього контингенту бере участь у суспільній праці. Проблеми залучення осіб з обмеженими можливостями до трудової діяльності надається велика увага в розвинених країнах світу, зокрема у Швеції, Німеччині та ін. У цих країнах створено спеціальні служби при місцевих органах влади і службах зайнятості, які вивчають цей контингент населення, їх інтереси, потреби, можливість та потреби ринку праці з урахуванням функціональних обмежень відповідних робочих місць. Наприклад, у Швеції діє система трудової реабілітації осіб з обмеженими можливостями, створені спеціальні управління при місцевих органах влади та службах зайнятості, які координують діяльність різних відомчих органів, підприємств, комерційних служб реабілітації [4, с. 5]. Система трудової реабілітації передбачає також надання послуг психологами, фізіотерапевтами соціальної допомоги, профорієнтації, підготовки та працевлаштування осіб з обмеженими можливостями в залежності від груп інвалідності (за слухом, зором, порушенням функцій руху та ін.). Тому в Україні проблеми реабілітації, створення умов для залучення осіб з обмеженими властивостями до суспільнокорисної праці, забезпечення соціальних гарантій, особливо в умовах світової фінансової кризи, потребують подальшої теоретичної і практичної розробки.

Важливим напрямом забезпечення удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості, про що свідчить досвід м. Харкова, є пілотний проект організації підготовки висококваліфікованих конкурентоспроможних кадрів без-

посередньо на робочих місцях на високотехнологічних підприємствах на договірній основі. Це дає змогу службам зайнятості, місцевим органам влади спільно з підприємствами систематично проводити моніторинг зайнятості, вивчати стан забезпеченості підприємств висококваліфікованими кадрами, у т.ч. інноваційних робочих місць, виявляти потребу в них та обсяги підготовки. З метою організації удосконалення управління ринку праці створено Центр підготовки фахівців на базі аграрного ліцею з включенням його до структури Харківського обласного центру зайнятості. Це дає змогу здійснювати цільову підготовку висококваліфікованих кадрів для забезпечення потреб перспективних для регіону галузей як експортно-орієнтованих, передусім сільського господарства, визначених у зв'язку зі вступом країни до СОТ, та підвищити рівень зайнятості, збільшити обсяги виробництва сільськогосподарської продукції та її експорту.

Поряд з цим, з метою попередження негативних наслідків фінансово-економічної кризи у сфері ринку праці в Харківському регіоні запропоновано об'єднати зусилля обласної служби зайнятості й місцевих органів влади, підприємств, профспілок, громадських об'єднань для систематичного проведення моніторингу підприємств, організацій, установ м. Харкова і області з питань вивільнення працівників, можливостей їх працевлаштування, підготовки, перепідготовки, соціальної підтримки. Це дало змогу організувати навчання безробітних безпосередньо на робочих місцях за індивідуальними планами і програмами; організувати навчання безробітних, які перебувають на обліку в службі зайнятості у навчальних закладах регіону на основі договірних зобов'язань; впровадити індивідуальні форми стажування безробітних осіб на виробничій базі підприємств-замовників; проводити тренінги-семінари для незайнятих громадян з питань розробки бізнес-планів та започаткування власної справи у сільській місцевості у сфері розвитку народних промислів, ремісництва, туризму, а також для керівників малих і середніх фермерських господарств з питань інвестування та розвитку бізнесу на селі; організувати і забезпечити незайнятих суспільно корисними роботами, пов'язаними з підготовкою і проведенням в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу; проводити профорієнтаційні заходи, круглі столи, "ярмарки вакансій" тощо.

У загальному вигляді методичне забезпечення удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості на регіональному рівні (на прикладі Харківського регіону) можна представити на основі використання логістико-орієнтованого методу менеджменту. Функції і механізми логістико-орієнтованого менеджменту (як управляючої системи) притаманні будь-якому виду менеджменту, однак мають свої певні особливості, специфіку і визначаються конкретним об'єктом управління (регулювання). У найбільш загальному вигляді склад основних функцій логістико-орієнтованого менеджменту включає формування цілі, задач, принципів, визначення стратегії розвитку, напрямів реалізації. Цей

склад може бути віднесено до об'єкта ринку праці, його регулювання. Виходячи із цього, сутність логістико-орієнтованого методу регулювання зайнятості й безробіття можна визначити як формування, обґрунтування державної політики і системи стратегічних і поточних дій у сфері ринку праці й зайнятості населення щодо забезпечення збалансованості попиту і пропозиції робочої сили, соціально-економічного розвитку, підвищення рівня життя населення.

Метою використання цього методу для удосконалення регулювання ринку праці й зайнятості є забезпечення збалансованості попиту і пропозиції робочої сили, зменшення безробіття, створення умов для соціальної підтримки малозахисених верств населення, підготовки конкурентоспроможної робочої сили і розвитку конкурентоздатної економіки, підвищення добробуту населення.

Як метод менеджменту логістико-орієнтований метод регулювання ринку праці й зайнятості базується на наступних принципах: інтегрованості в загальну систему управління зайнятості в країні; комплексного характеру формування задач і регулюючих державних дій; високого динамізму регулювання і варіантності підходів до розробки окремих напрямів вирішення проблем зайнятості, розвитку інноваційних робочих місць, забезпечення потреб перспективних, експорторієнтованих галузей регіону конкурентоспроможною робочою силою; орієнтованості на соціальний захист малозахисених верств населення; забезпечення високого рівня життя.

Методичне забезпечення удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості населення на регіональному рівні потребує як ситуаційного аналізу проблем в залежності від прогнозу відтворення трудових ресурсів і економічно активного населення, так і прогнозу стратегічного розвитку галузей економіки регіону, у т.ч. перспективних, які визначають попит і пропозицію робочої сили, її професійно-кваліфікаційний склад, рівень безробіття.

Як свідчать дослідження, в Україні така система є недосконалою, що створює значні проблеми в регулюванні ринку праці й зайнятості, до яких можна віднести: дисбаланс між потребами економіки і підготовкою кадрів навчальними закладами, що не задовольняє попит на працівників багатьох професій і спеціальностей в умовах, коли особи інших професій, що пройшли навчання, не можуть знайти роботу за фахом. Так, у 2005—2009 рр. відчувався помітний дефіцит інженерів-механіків, токарів, фрезерувальників, слюсарів, електрогазозварників, будівельників тощо. У той же час на обліку в центрах зайнятості регіону переважно перебували випускники вищих і професійно-технічних навчальних закладів, які здобули освіту за напрямками і спеціальностями "облік і аудит", "банківська справа", "правознавство", "педагогічна освіта", а також фахівці з надання побутових послуг, оператори комп'ютерного набору, обліковці тощо. Аналогічна ситуація в дисбалансі між потребами і підготовкою кадрів спостерігається в цілому по країні.

За даними центрів зайнятості, про-

позиція водіїв вантажних автомобілів, продавців продовольчих товарів, медсестер у 5 і більше разів перевищувала попит на них [5, с. 22—23].

Значний внесок у налагодження прогнозування розвитку ринку праці роблять в Україні такі наукові установи, як Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, Інститут економічного прогнозування, Науково-дослідний інститут праці і зайнятості Мінпраці України та НАН України. Деякий досвід подібного прогнозування накопичений обласними центрами зайнятості у зв'язку з розробкою державних, регіональних, місцевих програм та формуванням кошторису Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Проте, як свідчать дослідження, і в практичних, і в теоретичних розробках використовується звужений підхід, за якого метою прогнозування ринку праці визначається оцінка майбутньої чисельності безробітних — "незайнятого населення, яке вийде на ринок праці й претендуватиме на вільні місця та посади" або "надлишку населення працездатного віку" [1, с. 29].

У той же час процес формування потреб у робочій силі, її якісного складу залежить від напрямів і перспектив розвитку різних галузей госп-дарства як країни, так і окремих її регіонів. Аналізуючи основні напрями розвитку галузей господарства України, зокрема Харківського регіону в умовах відкритого економічного простору, можна стверджувати, що значний розвиток будуть мати експорторієнтовані галузі й галузі з виробництва споживчих товарів і послуг. Враховуючи те, що розвиток високотехнологічних, перспективних експортноорієнтованих галузей буде впливати на ринок капіталу і значною мірою визначати характер обладнання і технологій, формувати вимоги до професійно-кваліфікаційного складу робочої сили, а отже, і попит на відповідну професійну освіту.

ВИСНОВКИ

Дослідження методичного забезпечення удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості населення дають підстави для певних узагальнень, висновків, виявлення існуючих проблем, визначення основних напрямів методичного забезпечення удосконалення механізмів регулювання ринку праці та їх впливу на зайнятості, які полягають у наступному:

— методичне забезпечення удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості базується на принципах узгодження механізмів саморегулювання і механізмів державного регулювання ринку праці й зайнятості, в основі яких лежить запропонований в роботі диференційний підхід до державного регулювання ринку праці (змінної і постійної складових), створює теоретичну основу для конкретизації дій держави у запровадженні відповідних механізмів регулювання ринку праці і зайнятості;

— методичне забезпечення удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості тісно пов'язується з соціально-економічною політикою держави відносно формування людсь-

кого капіталу на усіх стадіях його формування (відтворення, становлення, розвитку, використання, виходу за межі ринку праці), яке в сучасних умовах не відповідає вимогам економіки відкритого типу і потребує запровадження новітніх підходів;

— важливим напрямом методичного забезпечення удосконалення механізмів регулювання ринку праці і зайнятості є впровадження концепції глобальної зайнятості, яка, на відміну від існуючої, орієнтується переважно на активну політику регулювання зайнятості, тобто попередження безробіття, створення умов для працевлаштування, стимулювання самозайнятості і відкриття безробітними власного бізнесу, залучення осіб з обмеженими фізичними можливостями до суспільно-корисної праці, надання матеріальної допомоги;

— усунення сучасної деформації на ринку праці може забезпечуватися на основі реалізації правових економічно заохочувальних методів державного регулювання відповідного співвідношення показників ринку праці і макроекономічних показників (зайнятості населення, продуктивності праці, заробітної плати, ВВП), які відповідали б ринковим умовам та були б спрямовані на досягнення цих співвідношень до рівня розвинених країн;

— в умовах відкритого економічного простору удосконалення механізмів регулювання ринку праці й зайнятості, його методичного забезпечення безпосередньо пов'язується з розвитком малого підприємництва у сфері виробництва, зокрема кооперації з перспективними експорт-орієнтованими галузями та з відповідною системою підготовки конкурентоспроможних робітників, спеціалістів, менеджерів на основі створення правових, економічних і організаційних умов підтримки суб'єктів малого бізнесу;

— невід'ємною передумовою вирішення проблем ринку праці й зайнятості населення, ефективного державного регулювання цих процесів в умовах відкритого економічного простору є розробка прогнозів відтворення населення і трудових ресурсів, стратегії економічного і соціального розвитку на державному і регіональному рівнях.

Література:

1. Аналіз прогнозування регіонального ринку праці (методичні рекомендації) / За ред. Туранського. — К.: РВПС України, НАН України, 1999. — 115 с.
2. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: навч. посіб. / В.С.Васильченко. — К.: КНЕУ, 2003. — 252 с.
3. Економічна активність України 2008: Статистичний збірник — К.: Державний Комітет статистики України, 2009. — 220 с.
4. Кір'ян Т. Створення конкурентного ринку праці в умовах інтеграції України у світову економічну систему / Т.Кір'ян // Україна: аспекти праці. — 2008. — № 5. — С. 3—11.
5. Моніторинг ринку праці та соціального захисту незайнятого населення Харківської області у 2009 р.: Аналітично-статистичний збірник. — Х.: ХОЦЗ, 2010. — 199 с.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2010 р.